

43. קרן הדוכס מאדינבורג

בראשית 1987, השנה האחרונה לכהונתי כראש המועצה האזורית שער הנגב, הזמינה המועצה הבריטית בישראל (The British Council) את אדית ואתי לביקור בן שבוע ימים בבריטניה, על מנת להכיר מקרוב את השיטה החינוכית האנגלית ולבדוק את האפשרות להוסיף ממד חדש לבית הספר האזורי שלנו. הנסיך פיליפ, בעלה של המלכה אליזבת, ניהל את קרן הדוכס מאדינבורג שמטרתה לחנך צעירים אנגלים וביתר ארצות הממלכה המאוחדת להיות אזרחים טובים ומודעים לצרכי קהילותיהם. התלמידים נוכחים בקורסים מיוחדים הנכללים בתכנית לימודיהם. ההרשמה לקורסים היא חופשית ומהווה השלמה ללימודים הרגילים. הם משתתפים בסדורים מטעם הקרן, לומדים לחיות באקלים עוין, עורכים הליכות ליליות, מתנסים בהשרדות עם מעט מים ועוד. התלמידים גם משתתפים בפעילויות לעזרה סוציאלית לקשישים, ילדים וחולים, במתן עזרה בלימודים לילדים עם קשיי למידה, בסיוע בבתי חולים, למכבי אש ועוד. בדרך זו הם רוכשים כלים וכישורים שיאפשרו להם בעתיד לנהל את חייהם בדרך טובה יותר ולתרום לקהילתם ולסביבתם.

בנמל התעופה חיכו לנו ולקחו אותנו ברכבת לאחת מן הסוכנויות של קרן הדוכס מאדינבורג. עייפים ורעבים, באותו יום גשום בחודש פברואר, העדפנו למען האמת ללכת היישר

למלון, להתקלח ולאכול משהו. המארחים האנגליים הציעו לנו כיסאות לשבת, חיכינו זמן מה ושתינו תה אנגלי טעים. שעתיים לאחר מכן, נסענו שוב ברכבת (40 דקות) ובמכונית (15 דקות) לבית המרווח של מארחינו, שם שהינו במשך שבוע ימים. אט-אט התרגלנו למקום והסתגלנו לאווירה. הוזג שאירח אותנו, אשר איתו אנו במגע עד היום הזה, עשה כל שביכולתו כדי לתת לנו הרגשת בית. לטוני פרימן (שהוא לא יהודי) בית חרושת למתקנים עבור אניות סחר וציוד למספנות. הוא איש עסוק מאוד, אבל מצא זמן לשהות עמנו ולדאוג שלא יהיו לנו שעות פנויות. אשתו, קיי, אישה חביבה ומארחת למופת, דאגה להיבט החברתי של ביקורנו. היא הכירה לנו את ראש העיר, את העילית המקומית שכללה שופט, מנהיגי רוֹטְרִי, אמנים, מורים ועוד. דיברנו רק באנגלית, התוודענו לחיי היום-יום של משפחה נחמדה מאוד ומארחת מצוינת, למדנו מנהגים אנגלים טיפוסיים, שתינו תה, שתינו תה ושתינו תה...

בלילה הראשון בבית מארחינו, אחרי ארוחת הערב, שוחחנו על חיינו בישראל ושתינו את התה האנגלי הטיפוסי. בדיוק בשעה 10 בלילה, שאלה אותנו בעלת הבית: "עוד ספל תה?" לפני שהספקנו לענות הבהירה לנו שבאנגליה אחרי שעה מסוימת בלילה, כאשר שואלים "עוד ספל תה?" הכוונה היא לומר שהספל הזה הוא האחרון! אחריו יבוא "לילה טוב". הערתה זו, כבר בלילה הראשון, הוכיחה לנו מה גדול הפער בין צורת המחשבה האירופית לבין זו הברזילאית. כברזיל השיחה הייתה נמשכת עוד שעות כשהאורח מעייף את המארח ומבלי שהמארחים יעזו לומר ברורות: "מחר יהיה יום אחר ועלינו לטפל בחיים". מסקנה: האנגלים צודקים!

הכרנו מקרוב את השיטה החינוכית הנוהגת בקרן הדוכס מאדינבורג, ביקרנו בבתי ספר יסודיים ועל-יסודיים ונוכחנו כיצד מיושמת השיטה, המועברת למורים ולתלמידים כמעט באותו זמן. אחד משיאי הביקור היה בבית ספר חקלאי, שבו למדו צעירים מבתי ספר שונים לטפל בסוסים ובחיות אחרות. אדית ואנוכי הופענו בהצלחה בפני צעירי מועדון רוטרי מאזורים שונים (כ-80 איש), שבאו לשמוע אותנו מספרים על החיים בישראל ובקיבוץ. אדית, שבאותה הזדמנות תרגמה את דברי מעברית לאנגלית, סיפרה לצעירים על חיי הקיבוץ וזכתה לתגובות נלהבות מהקהל.

בשובנו לישראל הצגתי בפני הנהלת המועצה האזורית שער הנגב את המסקנות שהפקנו מן ההתנסות יוצאת הדופן הזו. בשנים שבאו בעקבות ביקורנו באנגליה נסעו מורים מבית הספר האזורי בשער הנגב כאורחי קרן הדוכס מאדינבורג, למדו, החליפו דעות וחלקו התנסויות עם עמיתיהם באנגליה. התיאוריה שביסוד השיטה החינוכית של הקרן היא להקנות לצעירים כישורים לתפקד כאזרחים טובים יותר במדינותיהם ולרכוש מודעות לכך ש"עזרה לזולת" היא לא סיסמה ריקה אלא מיועדת לקדם את פיתוח הקהילה ולהפכה למקום שטוב יותר לחיות בו. מסקנתנו העיקרית הייתה שהיחסים בין ישראל וקרן הדוכס מאדינבורג יוכלו ליצור הזדמנויות חינוכיות נוספות עבור הנוער הישראלי. למרות שישראל היא מדינה בעלת מיזמים חינוכיים מפותחים למדי, תמיד אפשר ללמוד מניסיונם של אחרים.

על מנת להתמודד כהלכה עם מציאות חיינו, נכון להיעזר גם בהשפעתה של תרבות שונה. הישראלי, שחיו מתנהלים

באווירה של מתח מתמיד, מגלה לא אחת התנהגות גסה ותוקפנית. אין די בכך שמעודדים תיירות לארצות אחרות כדי ליהנות מהחיים ולהכיר נופים חדשים. בהתנהגותו של הישראלי בולטים חוסר סבלנות, תוקפנות ועורמה, ויש לנו מה ללמוד מתרבויות אחרות. הישראלי טרם הצליח לבטא בהתנהגותו היומיומית את החכמה שבה ניחן העם היהודי לדורותיו.